

YLIOPPILASKIRJOITUKSET TUTUKSI

Esitys huoltajille
13.11.2025



Esityksen kuvat: Vihdin lukion arkisto,
opintopolku.fi ja unsplash.com

ILLAN AIHEINA

- Ylioppilastutkinto pähkinänkuoressa
- Valmistautuminen digitaalisiin ylioppilaskokeisiin
- Sananen oppiaineiden yo-kokeista

rehtori Satu Nokelainen

- Ylioppilaskirjoitukset ohjauksen näkökulmasta
- Ylioppilastutkinnon vaikutus jatko-opintoihin: korkeakoulujen todistusvalinnat

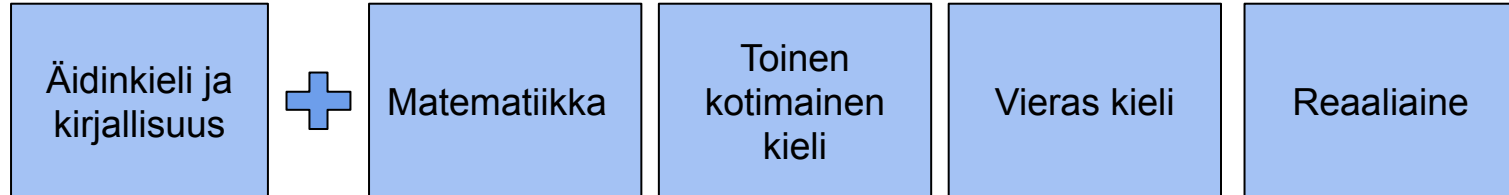
opinto-ohjaaja Anna Kopra

YLEISTÄ YO-KOKEESTA

- **Valtakunnallinen**, kaikille yhteinen päättökoe.
- Mittaa **lukion oppimäärän** oppimista.
- Kysymykset tulevat **pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista** opintojaksoista.
- Painopiste on eri oppiaineiden **integraatiossa**.
- Edellyttää perinpohjaista tietojen hallintaa ja **soveltamisen taitoja**.
- Ylioppilaskokeen painoarvo on lisääntynyt kaikissa **korkeakouluvalinnoissa**.

YLIOPPILASTUTKINNON RAKENNE

- Tutkintoon on sisällytettävä **vähintään viisi koetta**.
- **Äidinkielen ja kirjallisuuden** kokeen suorittavat kaikki.
- Lisäksi valitaan **vähintään neljä** eri oppiaineen koetta vähintään kolmesta ryhmästä:



ESIM. 1

ÄIDINKIELI

A-ENGLANTI

MATEMATIIKKA
LYHYT

HISTORIA

YHTEISKUNTA-
OPPI

EI
RUOTSIA

ESIM. 2

ÄIDINKIELI

A-ENGLANTI

C-ESPANJA

B-RUOTSI

MAANTIEDE

EI
MATEMATIIKKA

ESIM. 3

ÄIDINKIELI

B-RUOTSI

MATEMATIIKKA
PITKÄ

PSYKOLOGIA

BIOLOGIA

EI VIERASTA
KIELTÄ

ESIM. 4

ÄIDINKIELI

C-ENGLANTI

C-SAKSA

MATEMATIIKKA
PITKÄ

B-RUOTSI

EI
REAALIAINETTA

ESIM. 5

ÄIDINKIELI

A-ENGLANTI

B-RUOTSI

MATEMATIIKKA
PITKÄ

FYSIIKKA

VALINTA
KAIKISTA

← kaikille
pakollinen

neljä
muuta
koetta
valitaan
vähintään
kolmesta
oppiaine-
ryhmästä:

KIELET
REAALI
MATIIKKA
RUOTSI/
SUOMI

LISÄKSI ON MAHDOLLISTA

- suorittaa niin monta koetta, kuin tutkinnon aikarajoissa (kolme perättäistä tutkintokertaa) ehtii
 - määrää kannattaa harkita tarkoin
 - huomioitava valmistautumisaika ja luku-urakka
- suorittaa saman aineen eri oppimääriä (uusi)
 - pitkä ja lyhyt matematiikka
 - A- ja C-kieli
 - pitkä ja keskipitkä ruotsi
- HUOM! Kaikki suoritukset merkitään yo-todistukseen, mutta eri oppimäärien kokeet lasketaan tutkintoon vain kerran.

YO-KOKEIDEN MAKSUTTOMUUS

Oppivelvollisille maksuttomia ovat

- viisi ensimmäistä koetta
- maksuttoman hylätyn kokeen uusinta tutkinnon ollessa kesken
 - poikkeukset: ei saapunut, ei jättänyt koesuoritusta arvosteltavaksi, koe hylätty vilpin tai koetilaisuuden häiritsemisen vuoksi → nämä aina maksullisia

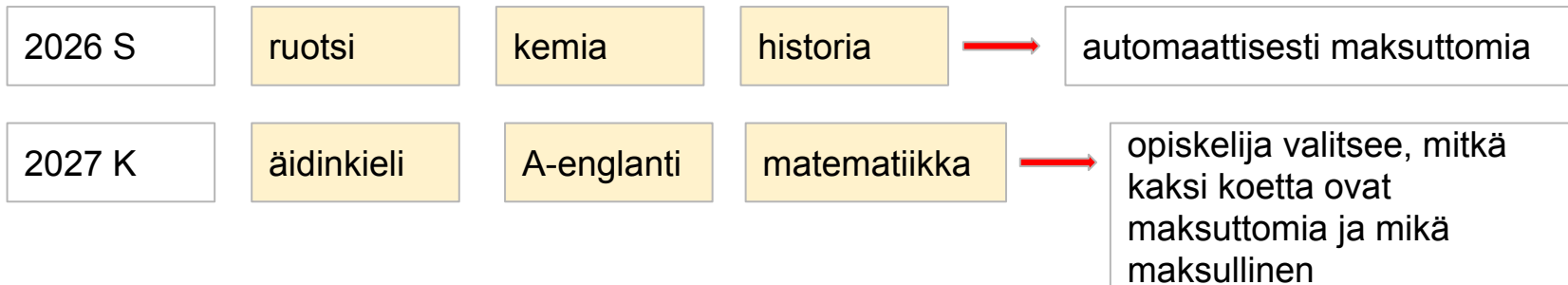
Maksullisia ovat

- kaikki kokeet ei-oppivelvollisille
- oppivelvollisille kokeet 6 →
- hyväksytyn kokeen uusinta
- kaikki kokeet valmistumisen jälkeen, myös improbaturit

YO-KOKEIDEN MAKSUTTOMUUS

HUOM!

- Jos opiskelija ilmoittautuu saman tutkintokerran aikana useaan kokeeseen siten, että suoritettavia kokeita tulee **yhteensä enemmän kuin viisi**, opiskelija valitsee, mitkä kokeet hän suorittaa maksuttomasti.
- Esim.



TUTKINTOMAKSU

Ylioppilastutkintolautakunta perii kokelaalta opetusministeriön vahvistaman tutkintomaksun:

- **Koekohtainen maksu 38,00 €**

Opintosihtööri lähettää opiskelijalle laskun, josta tulee tarkistaa tietojen oikeellisuus.

Huom! Yo-maksu on ulosottokelpoinen.

TUTKINNON SUORITUSAIKA

- Ylioppilastutkinto on suoritettava kolmen perättäisen tutkintokerran aikana.
 - esim. **syksy 2026, kevät 2027**, syksy 2027
 - lisääikaa tulee, jos tutkintoon kuuluva koe (eli yksi viidestä) on hylätty
- Tutkinto valmistuu, kun viisi tutkintoon kuuluvaa koetta on suoritettu hyväksytysti / kompensoidusti.



KOKEIDEN UUSIMINEN / tutkinto kesken

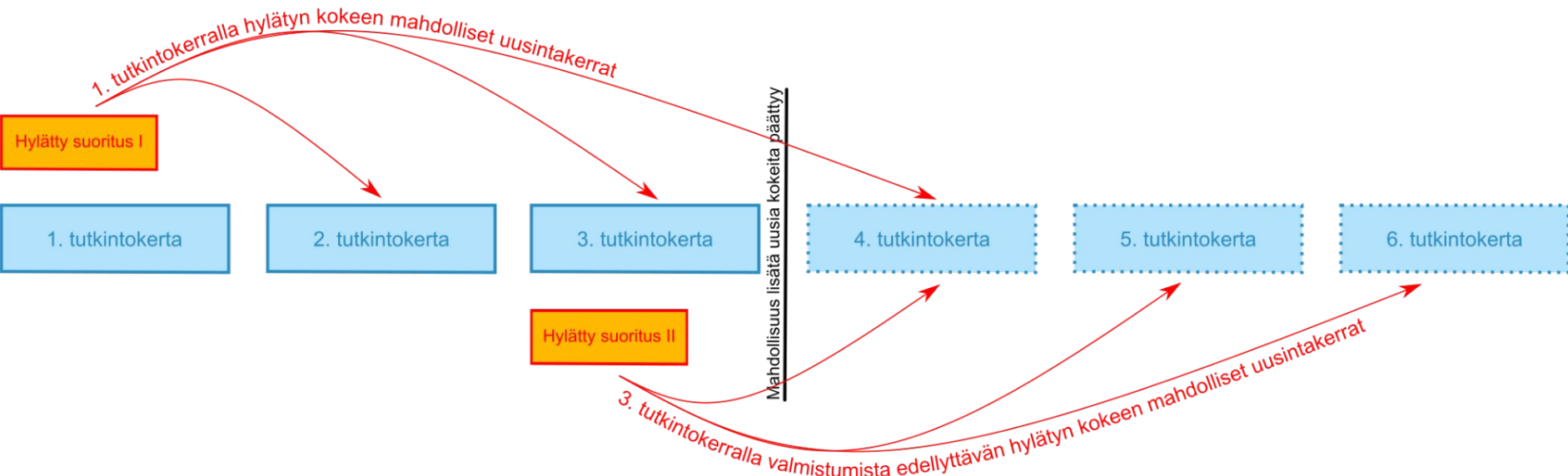
Hylätty koe:

- uusintaoikeus kolmesti kokeen tutkintokertaa seuraavan kolmen tutkintokerran aikana.
- esim. hylätty s2026:
uusintaoikeuskerrat k2027, s2027, k2028
→ tason voi vaihtaa helpommaksi
→ tutkintoon jäätävä 1 pitkä koe

Hyväksytty koe:

- rajoitukseton uusintaoikeus





KOKEIDEN UUSIMINEN / tutkinto valmis

- Tutkinnon valmistumisen jälkeen sekä hyväksyttyjä että hylättyjä kokeita voi uusia rajoituksetta.
- Tällöin kaikki kokeet ovat maksullisia.



YO-KOE KATSOTAAN HYLÄTYKSI, KUN

Opiskelija on ilmoittautunut mutta

- jättää saapumatta ilman painavaa syytä
- jättää saapumatta jompaankumpaan äidinkielen osakokeista
- ei ole jättänyt arvosteltavaksi kelpaavaa suoritusta
- ei osaa riittävästi
- aiheuttaa vakavaa häiriötä koetilanteessa

VILPPI ja TUTKINTOJÄRJESTYKSEN RIKKOMINEN

Kolme vakavuusastetta:

1. **järjestyksen rikkominen** → koesuoritus katsotaan hylätyksi
2. **vilpillinen menettely** tai **vilpin yritys** tai **järjestyksen rikkominen** (toistuva tai merkittävä haitta muille) → koesuoritus ja kaikki saman tutkintokerran kokeet katsotaan hylätyiksi
3. **toistuva tai erittäin vakava ja haitallinen vilpillinen menettely** tai **vilpin yritys** tai **tutkintojärjestyksen rikkominen** → koesuoritus ja kaikki saman tutkintokerran kokeet katsotaan hylätyiksi ja kokelas menettää oikeutensa osallistua seuraavan tutkintokerran kokeisiin

TUTKINTO VALMISTUU

- kun vaaditut lukio-opinnot on suoritettu
 - vähintään 150 opintopistettä koossa + kaikkien oppiaineiden oppimäärät hyväksytyjä

JA

- tutkintoon kuuluvat viisi ylioppilaskoetta on suoritettu hyväksytysti / kompensoidusti



KOMPENSAATIO

- Yo-tutkinto tulee suoritetuksi **hylätystä arvosanasta huolimatta**, mikäli muiden kokeiden arvosanat riittävät hylätyn kokeen kompensaatioon.

Huom!

- vain yhden hylätyn voi kompensoida
- kompensaatio kohdistuu vain tutkintoon kuuluvaan kokeeseen
- kompensaatiopisteitä saa vain tutkintoon kuuluvista kokeista
- kompensoitu arvosana i ei muutu

Kompensaatiopisteet:

- L = 7 pistettä
- E = 6 p.
- M = 5 p.
- C = 4 p.
- B = 3 p.
- A = 2 p.

Kompensaatio: arvosana i
vaatii 10 pistettä

ESIMERKKI

KOKELAS 1:

- ÄIDINKIELI I 0p
- KEMIA A 2p
- RUOTSI A 2p
- A-ENGLANTI B 3p
- FYSIIKKA A 2p

Kokeet yhteensä: 9p

→ **kokelas ei valmistu**

KOKELAS 2:

- ÄIDINKIELI I 0p
- **KEMIA B 3p**
- RUOTSI A 2p
- A-ENGLANTI B 3p
- FYSIIKKA A 2p

Kokeet yhteensä: 10p

→ **kokelas valmistuu**

ESIMERKKI

KOKELAS 3:

- ÄIDINKIELI I 0p
- KEMIA E 6p
- RUOTSI I 0p
- A-ENGLANTI L 7p
- FYSIIKKA E 6p

Kokeet yhteensä: 19p

→ vain yksi koe kompensoidaan

→ **kokelas ei valmistu**

KOKELAS 4:

- KEMIA A 2p
- RUOTSI A 2p
- A-ENGLANTI A 2p
- ÄIDINKIELI A 2p
- FYSIIKKA A 2p
- C-ENGLANTI I 0p

Kokeet yhteensä: 10p

→ tutkintoon kuulumaton koe

hylätty; ei vaikuta valmistumiseen

→ **kokelas valmistuu**

ERITYISJÄRJESTELYT JA PUOLTOLAUSEET

Lukivaikeus

Sairaus tai vamma

Vieraskielisyys

Erityisen vaikea
elämäntilanne



YLEISET PERIAATTEET

- **yhdenvertaisuuden** periaate
- erityisjärjestelyt mahdollisia – eivät automaatio
- yksi peruste lukio-opintojen aikainen tuen tarve ja **toteutetut tukitoimet**
- YTL päättää erityisjärjestelyistä kokelaan tai hänen huoltajansa **hakemuksen perusteella**
- Huom! Lukiossa annettu kokeiden lisäaika ei automaattisesti tarkoita lisäaikaa yo-kokeessa → pitää erikseen hakea

HEIKENTÄVÄN SYYN ASTEIKKO

YTL arvioi aina tapauskohtaisesti, hakemuksen ja lausuntojen perusteella, heikentävän syyn **vaikuttavuutta** koesuoritukseen:

- ei vaikuta
- vaikuttaa jonkin verran
- vaikuttaa merkittävästi
- vaikuttaa erittäin paljon

Lisätietoja: [Ylioppilastutkinto.fi](https://ylioppilastutkinto.fi) → Määräykset → Erityisjärjestelyt

KOKEISSA OLTAVA MUKANA - VARMISTA JO NYT

Opiskelijalla on itsellään oltava kaikki tarvittavat välineet!

- kannettava, YTL:n kriteerit täyttävä tietokone
 - vanha parempi kuin tuliterä; Lukiolaiskannettava ok
- virtajohto
- langalliset kuulokkeet (+ lankahiiri, jos haluaa)
- **adapteri**, jos USB-paikkoja ei ole riittävästi (2-3 kpl) → koneessa oltava paikka ethernet-kaapelille
 - Huom! Lukiolaiskannettava ei vaadi adapteria
- kuvallinen henkilökortti, passi, ajokortti

KOKELAAN TEKNISET TAIDOT

Kokeeseen osallistuva

- On harjoitellut yo-koetilannetta Abitilla.
- Osaa kiinnittää verkkopiuhan koneeseensa.
- Osaa käynnistää tietokoneensa USB-muistilta.
- Osaa kiinnittää kuulokkeet koneeseen ja tehdä äänitestin.
- Osaa käyttää sujuvasti eri kokeissa käytettäviä ohjelmia.

→ **harjoitus tekee mestarin**



SANANEN YO-KOKEISTA



YHTEISTÄ KAIKILLE KOKEILLE

1. lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaisen **kypsyys**den osoittaminen
2. opetussuunnitelman mukaisten **tietojen** ja **taitojen** osoittaminen
 - **tehtävänannon noudattaminen**
 - **aineistojen** tarkoituksenmukainen käsittely
 - käytettävissä olevien **ohjelmien** valinta, hallinta ja hyödyntäminen
 - kunkin oppiaineen luonteen mukainen **esitystapa** ja **kielellinen täsmällisyys** (käsitteet)
 - **oppiainerajat ylittävä** käsittely
 - **laaja-alaisen osaamisen** (kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet) näkökulma

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

Keskeinen osa oppiaineita
yhdistäviä opintoja

Etenevät yksilöllisestä näkökul-
masta laajempiin yhteyksiin

kansainvälisyysvalmiudet, kulttuurisen
moninaisuuden ymmärtäminen, eettinen
toimijuus globaalissa mediamailmassa

arvolähtöinen ja eettinen toiminta
yhteiseksi hyväksi, kiertotalouden
ymmärtäminen ja kestävä kulutus,
tutkimustietoon perustuva
ilmasto-osaaminen



YO-AIHEET ja LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

- Nuorten hyvinvointi korona-aikaan (PSYKOLOGIA) → hyvinvointiosaaminen
- Sosiaalisen median mahdollisuudet ja haitat terveyden edistämisen näkökulmasta (TERVEYSTIETO)
→ hyvinvointiosaaminen; vuorovaikutusosaaminen; globaali- ja kulttuuriosaaminen; monitieteinen ja luova osaaminen
- Erilaiset kulttuurien kohtaamisen tyypit (HISTORIA)
→ globaali- ja kulttuuriosaaminen
- Planetaariset rajat ja kestävä kehitys (MAANTIEDE)
→ eettinen ja ympäristöosaaminen
- Euroopan unionin vihreän kehityksen ohjelma (YHTEISKUNTAOPPI)
→ yhteiskunnallinen osaaminen; eettinen ja ympäristöosaaminen

YO-AIHEITA kevät 2023

ÄIDINKIELI, kirjoitustaito:

- Tulevaisuuden ihminen
- Varautuminen tulevaisuuteen
- Tulevaisuuden taitoja
- Maapallon tulevaisuus
- Kielteisiä ja/tai myönteisiä tulevaisuuskuvia

→ kaikki laaja-alaisen osaamisen näkökulmat edustettuina



ÄIDINKIELI, kirjoitustaito (S2025):

- Vuorovaikutuksen merkitys
- Vuorovaikutuksen pelisäännöt
- Vuorovaikutuksen haasteita
- Yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja osallisuus
 - YHTEISKUNNALLINEN OSAAMINEN:
*demokratia- ja työelämätaidot,
vaikuttaminen oikeudenmukaisen
tulevaisuuden puolesta*
- Vuorovaikutus eri yhteisöissä
 - VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN
 - YHTEISKUNNALLINEN OSAAMINEN
 - GLOBAALI-JA KULTTUURIOSAAMINEN



*Tunne- ja empatiataidot,
yhteistyökyky, yhdessä oppimisen
taidot, rakentavan viestinnän
taidot*

TEHTÄVÄNANTO ON YSTÄVÄ

1

2

3

4

Sosiaalisen median mahdollisuudet **ja** haitat
terveyden edistämisen näkökulmasta

5

YHTEISTÄ KAIKILLE KOKEILLE

TEHTÄVÄNANNON KÄSKYTYSVERBI

HISTORIA	YHTEISKUNTAOPPI	MAANTIEDE	BIOLOGIA	TERVEYSTIETO
POHDI (4)	POHDI (6)	SELITÄ (5)	SELITÄ (12)	MÄÄRITTELE (5)
ERITTELE (3)	TARKASTELE (3)	NIMEÄ (5)	POHDI (11)	ESITTELE (4)
VERTAILE (2)	ARVIOI (1)	POHDI (4)	NIMEÄ (2)	SELITÄ (4)
ANALYSOI (2)		LAADI (3)	ARVIOI (2)	ANALYSOI (4)
		KUVAILE (1)	YHDISTÄ (1)	NIMEÄ (2)
		PERUSTELE (1)	KUVAILE (1)	ARVIOI (1)

MONILUKUTAIDOA TARVITAAN - AINEISTOT

- kirjoitetut tekstiaineistot
- kuvalliset tekstiaineistot
- graafiset tekstiaineistot
- audiovisuaaliset tekstit
 - videot
 - animaatiot
 - katkelmat tv-ohjelmista, elokuvista, näytelmistä
- pelkkä äänitiedosto
 - katkelma radiohaastattelusta, uutislähetyksestä, kuunnelmasta
- verkkosivustot tai verkkotekstit
- tilastot
- taulukot
- kartat
- diagrammit

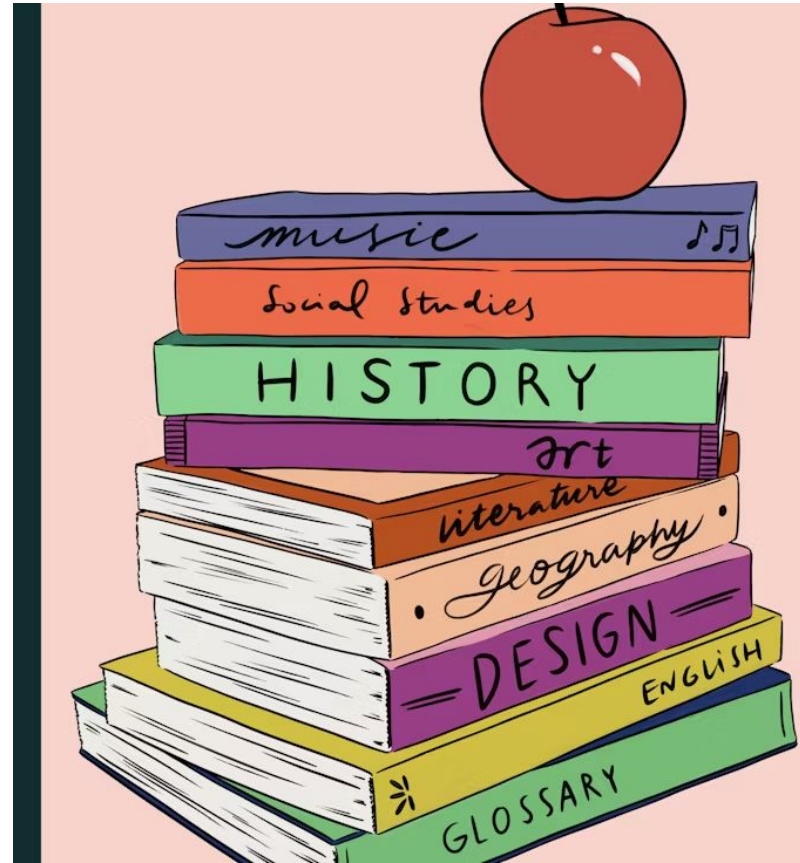
Miljoona sivua -haaste

7.8.2025-30.5.2026

13.11. klo 16.32

VIHDIN LUKIO
261 297 sivua

LOHJAN LUKIO
224 492 sivua



YO-KOKEIDEN NOSTOJA

MATEMATIIKKA: Kokelas voi kirjoittaa kumman oppimäärän kokeen tahansa

KIELET: Kuuntelutehtävistä osan saa kuunnella vain kerran

ÄIDINKIELI: Kaksi erillistä koetta, joista molempiin on osallistuttava

REAALI: Reaaliaineet jaettu kahteen päivään → huomioitava suunnittelussa

- PS, FF, HI, BI, FY
- UE, UO, ET, YH, KE, GE, TE



YLEISIÄ HUOMIOITA

- Oppiaineen **pakolliset opintojaksot on oltava suoritettu**, jotta yo-kirjoitukseen saa osallistua.
- Vihdin lukio tarjoaa **koulukohtaisia kirjoitukseen valmentavia** opintojaksoja lähes kaikissa aineissa.
- Suositeltu kirjoitusajankohta perustuu kertaavien opintojaksojen sijoitteluun eri periodeihin.
- Syksyn yo-kokeisiin on valmistauduttava kesällä (ei erillistä lukulomaa)

Lisätietoja lukion nettisivuilta: opiskelijalle → Opiskelutarjonta ja oppimateriaalit

VINKKEJÄ

<https://yle.fi/aihe/abitreenit>

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/>



Ylioppilastutkintosuunnitelman tekeminen



OHJAUKSEN PIENRYHMÄT

- Ylioppilastutkintosuunnitelmat sekä ensi vuoden opintojaksovalinnat on suunniteltu opinto-ohjauksen pienryhmissä.
 - **Hajauttamissuunnitelma** on näkyvissä Wilmassa → ei ole sitova
 - **Huoltajille** on nähtävillä Wilmassa kohdassa "lomakkeet" →
VILU_ilmoittautuminen ylioppilaskirjoituksiin_huoltaja



ILMOITTAUTUMISOHJEITA

- Opiskelijat ilmoittautuvat ohjeiden mukaisesti kirjoituksiin itsenäisesti Wilman kautta keväällä 2026.
- Vastuu ilmoittautumisen oikeellisuudesta on opiskelijalla.
- Ilmoittautuminen on sitova.
- Ilmoittautuminen vahvistetaan allekirjoituksella toukokuussa ro-tunnilla

Vasta allekirjoituksella vahvistettu ilmoittautuminen on pätevä.

A person is standing on a rocky shore, looking out at a calm lake. In the background, there are large, forested mountains under a hazy sky. The person is wearing a dark long-sleeved shirt and dark pants. The overall mood is contemplative and serene.

Ylioppilastutkinto ja jatko-opinnot

Korkeakoulujen yhteishaku

- Ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on yhteinen korkeakoulujen yhteishaku.
- Hakeminen tapahtuu opintopolku.fi-palvelussa.
- Yhteishaussa haetaan sekä ammattikorkeakoulujen että yliopistojen koulutuksiin.
- Vaihtoehtona on hakea myös toiselle asteelle yo-pohjaisiin koulutuksiin. (jatkuva haku)

Korkeakoulujen opiskelijavalinnat vuodesta 2020 lähtien

- Yo-todistusvalinta pääasiallinen (min. 50%) väylä korkeakoulutukseen.
- Vähemmän pääsykokeita, soveltuvuuskokeet mahdollisia.
- Koulutusala voi vaihtaa, ns. siirto-opiskelijoiden valinta.
- Avoimesta korkeakoulusta tutkinto-opiskelijaksi.
- Yhteispistevalinnasta luovuttu.



Mikä ei ole muuttunut:

- Korkeakouluilla on edelleen autonomia valintaperusteista.
- Valintakokeella valituksi tulemisen mahdollisuus säilytetään niille, jotka eivät tule valituksi yo-todistuksella.
- Erilliset soveltuvuuskokeet ovat edelleen mahdollisia.
- Ensikertalaisten kiintiöt säilytetään.



Korkeakoulujen yhteishaku (2026 kevät)

- Vuodessa kolme yhteishakua; kaksi keväällä ja yksi syksyllä.
- Kevään molemmissa ja syksyn haussa voi hakea jokaisessa kuuteen (6) kohteeseen. Ovat erillisiä hakuja kuitenkin.
- Kevään ensimmäisessä (vieraskieliset, taide) haussa voi tulla valituksi useampaan kohteeseen. Aalto-yliopiston vieraskielisissä oma erillishaku.
- Kevään toisessa haussa voit tulla valituksi vain yhteen.
- Voit kuitenkin ottaa kevään hauissa **vain yhden paikan vastaan** syksyllä alkavaan koulutukseen.

Opiskelupaikan vastaanottaminen

- Huom! Opiskelijan on mahdollista hakea erityisjärjestelyjä pääsykokeisiin. Säilytä YTL:n päätös myönnettyistä erityisjärjestelyistä!

Yliopistojen valintakoeuudistus kevästä 2025 lähtien

- Yliopistot järjestivät yhdeksän kansallista valintakoetta (eli pääsykoetta) vuonna 2025.
- Kansalliset valintakokeet ovat digitaalisia.
- Alla on kerrottu, mille koulutusaloille voit hakea kullakin valintakokeella.
 - Valintakoe A: Fysiikka, kemia, matemaattiset tieteet, nanotiede, tietojenkäsittelytieteet ja tekniikka
 - Valintakoe B: Biokemia ja molekyylibiotieteet, biolääketiede, eläinlääketiede, farmasia, hammaslääketiede, lääketiede ja ravitsemustiede
 - Valintakoe C: Biologia ja ympäristötieteet, elintarviketieteet, geotieteet, maantiede, maataloustiede ja metsätieteet
 - Valintakoe D: Logopedia, psykologia, terveystieteet ja hoitotiede sekä valmennustiede ja liikuntabiologia
 - Valintakoe E: Kasvatustieteet ja liikuntapedagogiikka
 - Valintakoe F: Kauppatieteet, taloustiede, tietojärjestelmätiede sekä ympäristö- ja elintarviketalous
 - Valintakoe G: Hallintotiede, oikeustiede, sosiaalitieteet, viestintätieteet ja yhteiskuntatieteet sekä liikunnan yhteiskuntatieteet
 - Valintakoe H: Filosofia, historia, kulttuurien tutkimus, taiteiden tutkimus ja teologia
 - Valintakoe I: Kielet, kielitieteet ja kirjallisuustieteet

Lisätietoa: <https://yliopistovalinnat.fi/valintakokeet>

Yliopistovalintojen pisteytysmalli uudistuu 2026

- Yliopistojen opiskelijavalintaa on uudistettu.
- Yliopistojen tavoitteena on selkeyttää todistusvalintaa ja varmistaa, etteivät lukion ainevalinnat tarpeettomasti rajaa mahdollisuuksia hakeutua eri aloille.
- Myös yliopistojen välistä valintakoeysteistä on tarkoitus lisätä.
- Uutena valintatapana suoravalinta. Malli otetaan käyttöön keväällä 2026.
- Lisätietoa:

<https://yliopistovalinnat.fi/>

Korkeakouluvalintojen pisteytys

Ammattikorkeakoulun todistusvalinnan pisteytys:

[Ammattikorkeakoulujen pisteytystaulukko](#)

Yliopistojen todistusvalinnan pisteytys 2026 vuodesta alkaen:

<https://yliopistovalinnat.fi/todistusvalinnan-pisteytykset-vuodesta-2026>

Kiitos osallistumisestanne! Kysymyksiä?

Jere. Jerry Scott ja Jim Borgman



VIHDIN LUKIO

vihti.fi/lukio



@vihdinlukio

